

İKİNCİ SƏSİN HARAYI

80-ci illərdə ədəbiyyata gəlmiş Rafiq Ələkbər hazırda tanınmış qələm sahibidir, onun fəlsəfə dolu şeirləri müasir-modern poeziyanın ədəbi seqmentlərini özündə geniş ehtiva edir. Onun özünü və kitablarını oxucuya təqdim etməyə xüsusi ehtiyac və lüzum yoxdur. İndi, düzdür, şeir yazan, kitab bağlayan poeziya həvəskarları elə həmişə olduğu kimi çoxdur, amma bəlkə bunun özü də təbiidir, çünki yaxşı inci o çoxluğun içindən boy atıb özünü görsədir, bütün çoxluğun üzərində hökmranlığını bərqərar edir. Şair bir qəvvasdırmı? Birbaşa cavab vermək çətindir. Qış gecələrində, hansısa kənddə, yanan sobanın ən çox əziyyət çəkən borusunu yada salın, o, hər şeyi (bütün zülmü...) canına çəkməlidir ki, tüstü düz çıxsın və evin sakinləri soyuqdan donmasınlar.

Bundan sonra ən əsası: o aurada gözəl şeylər xatırlasınlar, yaxud danışsınlar... Şeirin... yaxşı, ya zəif olsun, bu istiliyə çox az aidiyyəti var, ancaq hər şeyi canına çəkən şair obrazını xatırlamaq xüsusi önəm daşıyır. Rafiq Ələkbərin yeni kitab üçün seçdiyi mətnləri oxuyarkən bu düşüncələr gəlib keçdi. Baxın:

*Hamıdan yan qaçıb, üz çevirərkən,
Ömrüm doğma gələn üz tapa bilmir.
Əyri niyyətindən, ya nəfsindəndir
Düz yol üstündə də düz tapa bilmir.*

*Heç vaxt unutmadım uca Rəbbimi,
Göylərdən almışam ilham təbimi.
Hardan tapacaqsan mənim qəlbimi,
Onu heç sevdiiyim qız tapa bilmir.*

Bu mətnlərin hansı önəm daşıdıqlarını, hansı keyfiyyətə malik olduğunu bilmək üçün onların forma-məzmun vəhdətindən doğan "oxu variantını" bəlləmək şərtidir. Aydınır, bu şeirlərin hamısı ənənəvi formada, indilər üçün ən çətin, ən mürəkkəb formada qələmə alınıb. Fikrimizcə, burda "qələmə alınıb" ifadəsi yerinə düşmür, yəni, Rəfiq bu mətnləri nəfəsinə gələn düşüncə və duyğu seli kimi ağ vərəqlərə köçürüb. Bir nöqtəni və məqamı hökmən deyək: biz bu mətnləri oxuduqda şeirlərin birindən digərinə keçiddə heç bir nəfəsdərmə aktına rast gəlmədik. Yəni, belə şeirlər üçün nəfəs pauzası sünilik effekti yaradır. Aşıq şeirlərinə baxın, onları oxumağa başlayan kimi hələ oxumadığın misraların haləsi sənin ürəyinlə sirdaş olur, duyğu seli sənə bəzi mətləbləri pıçıldayır. Rəfiq ənənədəki bu ayrılığı yetərincə dərk etdiyindən şeirlərinin yazılmasında heç bir çətinlik (yaxud "düyün") hiss etdirmir, bunları sadəcə ürəyinin nisgili, sadəcə narahat könlünün nigarançılığı, yolunu gözlədiyi insanın, yaxud insanların gözlərində alışan həsrət kimi yaşayır. Bəli, bu mətnlərdə yaşamaq yangısı var, həm də o bir gün dünyadan köçmək, sənin üçün ayrılmış yeri boş qoymaq kimi nisgildən, qüssə və kədərdən heç ayrı deyildir. Buna görə də hər şey xatırlandıqca kədərə, qüssəyə bürünür. Gözdən itir. Şeirlə bir uzaqlardan xəyalına görünür.

var,
məli
yətə
olsa
olun
eyni
lağın
dur:
dinkl
müə
şeyri
ilə b

Rəfiq Ələkbərin bu kitab üçün seçilən şeirləri ümumilikdə və hamısı bir yerdə "şeir nədir?" sualına da cavab verir. Şeir nədir? Şeir hər şeydən əvvəl ömür boyu topladığın hissi təcrübədir, duyğu selinin ürəyin hansı iqlimində saxlanılmasıdır. Ancaq bu, zahirən belədir və şeiri, poeziyanı anlamaq yolunda birinci mərhələdir. İkinci mərhələ məhz bu təcrübədən yan keçməkdir, sanki gözlərini yumaraq onları unutmaqdır və düşünməyə, gerçəkliyə başqa, bu dəfə yepyeni gözlərlə baxmaqdır. Şeirin yazılması məhz bunun belə olmasını tələb edir. Təcrübəni, indiyə qədər topladığın hissi qavrayışları tam, son qətrəsinə qədər unudursan və silinən şeylərdən arınmış qəlbinin səsinə qulaq asırsan. Könlün təkcə səndən yox, səndən qabaq bu dünyada yaşamış, ürəkləri yaralanmış, sənin ürəyində "qan və barmaq izləri" qalmış insanların xatirəsini dinləndirir. Bu səsləri dinləməyə dəyərmə? Şübhəsiz ki, dəyər.

*Sükut yollarını bağlama heç vaxt,
İstəyirsən ömrün getməsin hədə.
Duyğular insana hökm edə bilməz,
Sükutun dilində danışmaq qədər.*

*Sükutun içində bir rahatlıq var,
Orda ay da doğar, günəş də saçar.
Sevgin sükut ilə çiçək açarsa,
O an paxıllıqdan şeytan da qaçar.*

Şeir şairi bu mətnlərində deyildiyi kimi, insanın hardan baxsan gördüyün dəyərin poetik mətnə fiksə edilməsidir. Şeir insanın təkcə özünün yox, xatırlaya bildiyi insan nəslinin həyat

lidir ki, oxucu bu mətnin içinə hopmuş rəngləri, şübhəsiz ki, duyğu selinin ayrıclarını düzgün və aydın şəkildə seyr edə bilsin. Yuxarıda dediyimiz və vurğuladığımız kimi, müəllif hər şeyə uşaq gözləri ilə baxır, uşaq gözlərindəki "xamlıq" istənilən müdrikin gözlərindəki kədərdən daha ağırdır və daha gözəldir.

Şair gözəllik memarıdır...

Və:

Bilirəm heç nəyin faydası yoxdur,

Hər şey birçə anda bitəndən sonra.

Heç kəslə yarışa girmirəm daha,

Yolumu düz tutub gedəndən sonra.

Səninlə içəndə eşq şirəsinə,

Yenə təkrarlanır günahım, xətam.

Sanki öz halımdan uzaqlaşırıram,

Oluram özümü unudan adam.

Cavanşir YUSİFLİ,
filologiya elmləri doktoru,
ədəbiyyatşünas-alim

Rafiq Ələkbər

*Bu
qapı
balka
törbədir?*

